

terye gheen plaetse en grype in den regemente der voorscreven stede.

18. Ende al werden somptijts eenighen in rechte swagerscappe bevonden te wesen in de electie van den vierthien parsonen, genomineert om schepenen te wesen, soo es nochtans die voorscreven electie ghedaen gheweest oock van verscheyden anderen parsonen, gheen swaegerscap onder den anderen hebbende, die men tottet officie van schependom bequaem bevonden heeft, volghende den eedt van dengheenen, die daertoe gecommiteert sijn by den privilegie voorscreven.

19. Welcke electie van den ses-ende-dertich raeden die burghermeysters nyet en moeghen te buyten ghaen, noch oock altereren.

20. Ende wordt oock niet verboeden nae bescreven rechten, dat swaeghers ofte oock susters-ende broederskinderen tesamen in rechte sitten moeghen, cum etiam in eadem causa possint esse testes, et quicumque potest esse testis, multo magis potest esse iudex.

21. Sal oock nyet bevonden worden metter waerheit dat tot schependom, burghermeysterscap, ofte officie van xxxvi yemandt ghecoren wordt, die daertoe nyet nut ofte bequaem en es.

22. Ten waere die remonstranten henselven ofte yemandt anders nomineerden bequamer tottet voorscreven officie te wesen; waerop in tijdt ende wylen regard soude moeghen ghenoomen worden.

III. *Tweede geschrift der Doleanten; art. 1—40.*

1. Eerst es warachtich, dat hartoghe Aelbrecht van Beyeren, als Grave van Hollant etc., der stede van Aemstelredamme gegunt ende gegheven heeft seeckere privilegie inhoudende dat alle diegheene,

die oydt scepen oft raeden binnen derselver stede gheweest sijn, souden op Onser Vrouwenavondt te Lichtmisse kiezen by den meerre stemmen uuyt te gaen drie goeden knapen tot raeden derselver stede (die nu burghermeystersen genaempt werden), (dewelcke) nyet jongher souden wesen van jaeren dan XL jaeren.

2. Ende dat de drie nyeuwen-gecoren souden tot hem kiezen een van den ouden raeden van den voorleden jaere, die, ghecoren sijnde, oudt-burghermeyster genaempt sijn soude, breder blijkende by tselfde privilegie in date den xv^{en} January xiii^cxcix.

3. Diewelcke voorscreven gecosen personen int anneemen van hoorluyder officie sweeren, dat sy goeden poortmeesters ende beraeders van de stede wesen sullen, der stede eere, goeden ende renten bewaeren, als hem selfs goeden, der stede poorteren weduwen ende wesen bescudden ende beschermen metter stede hantvesten ende rechten, naer hooren besten vermoegen, ende nyet te laten om gheenrehande saecken.

4. Waernaer sijn verleent, gegunt, geamplieert ende geconfirmeert gheweest seeckere andere privilegie, ghespecificeert by den 1, 2, 3 ende 4 art. van den eerste geschrifte van den doleanten.

5. Dat die voornoemde privilegiën by dengheenen, dien het kiezen toeghelaten es, nyet geobserveert en es gheweest, merkelick noopende den puncte van vredelickheyt;

6. Sal blijken dat Mr. Adriaen Sandelijn ¹⁾, pensionarys ende een van de xxxvi raeden van de voorscreven stede ghecosen, eertijts gheseyt heeft, dat hy in de questiën ende partyescap, gheresen tusschen Willem Dirxsz., schout, ter eenre, ende meester Henrick Dirxsoon ende andere burghermeysters ter anderen

---

1) Sandelijn werd Pensionaris in 1547 en Raad in 1555.

syden, nyet en soude tot vrede spreeken soo lange sijn ooghen open stonden, ofte andere diergelijke woorden; als oock nyet te achten en es voor een vreedtsamich parsoen Mr. Henrick Dircxz., die overall in de wet ghecosen es, soo hiernaer breeder verclaert sal werdden, als wesende een wreet, stuer, nydich ende bitter mensch etc.

7. Es oock warachtich dat eenen, die tot meermael schepen ende xxxvi raedt es geweest, als Claes Gerijtsz. peltier ¹⁾, gheseyt heeft onder anderen woorden, daer men sprack van den twist van den voorscreven schout ende Mr. Hendrick, dat all hadde de schout met alle burgheren tmeeste ghelijck ende tbeste recht vander werlt, sulcx dat soo claelick bleecke als die sonne, ende Mr. Henrick ter contrarie tmeeste onghelelijk, sal ick nochtans teghens den schout ende allen burgheren met Mr. Henrick houden, ende syne querelen helpen sustineren; welck gheene woorden en sijn van vredelicke parsonen.

8. Noopende tgundt van de electiën, ende dat deselve nyet gedaen noch geobserveert en es geweest noch en wordt soet behoort, soe es warachtich ende eenen yegelick kennelick, dat by den meesten deel van den electeurs binnen der voorscreven stede nyet alleene op eenen tijt gecoren werden parsonen, elckanderen bestaende van bloede ofte affiniteyt, maer oock dat onder die voorscreven electeurs bevonden sijn eenighe, die hem nyet ontsien en hebben heur voix ende suffragie op hen eyghen vrunden ende maeghen ende swaegers te gheven, als eenen Joost Buyck op synen swaeger Dirck Scaep, ghetrouwte hebende twee susters ²⁾, ende Cornelis Jacobsz. op

---

1) Claes Gerijtsz. bontwerker is slechts eenmaal schepen geweest, in 1559. Hij was in 1558 Raad geworden, en is overleden in 1566.

2) Joost Buyck (1505—1588) was gehuwd met Balich Occo

Sybrant Occo, welck Occo heeft de sustere van Cornelis Jacobsz. ¹⁾).

9. Immers ende dat noch meer es, es oock ghebeurt in de voorscreven electie, in concurrentie van evenveel suffragiën op twee diverssche compediteuren, dat deene swaeger, als te weten meester Henrick Dircxz., den anderen swaegher, als Gherijt Claes Matheusz., met synen stemme burghermeester gemaect heeft ²⁾).

10. Ende voortsmeer omme te betoogenen, dat de voorscreven electiën nyet en ghebeuren alst wel behooren soude naer alle reedenen ende billickheyt, soo es ghebeurt binnen der voorscreven stede ende ghesien, dat twee swaeghers, daeraff deen danders suster te wyve hadde, tsamen burghermeesters sijn gheweest, als anno xvelvi Joost Buyck ende Sybrant Occo, ende anno lxii Sybrant Occo ende Cornelis Jacobsz.

11. Item, dat anno lv twee swaegers, die elcx eene suster hebben, tsamen burghermeesters gheweest sijn, als Mr. Henrick Dircxz. ende Gherijt Claes Matheusz.

12. Item, dat twee neven tesamen burghermees-

(dochter van Pompeius Occo en Gerbrich Claes). Hare zuster Catrijn Occo was gehuwd met Dirck Jacobsz. Schaap, Schepen in 1561 en 1563.

1) Sybrant Occo (1517—1588) was gehuwd met Lijsbeth Jacobs Bam (1521—1593).

2) Henrick Dircxz. was gehuwd met Mary Dircxdr. Opmeer, en Gherijt Claes Matheusz. met hare zuster Aecht Dircxdr. Het hier bedoelde feit moet gebeurd sijn in 1554 of 1557. Waarschijnlijk in eerstgenoemd jaar, omdat Gherijt Claes Matheusz. toen voor het eerst burgemeester werd, terwijl zijn vader Claes Gherijtsz. Matheus in 1553 was overleden, na sinds 1538 acht malen de burgermeesterlijke waardigheid te hebben bekleed. De zoon was burgemeester in 1554, 1555, 1557 en 1558 en overleed 3 Augustus 1558.

ters gheweest sijn, als annis xlix, lii, lvi ende lxiii, als Mr. Henrick Dircxz. ende Joost Buyck.

13. Item, dat deene broeder schout es, ende dander broeder burghermeyster, als annis xliiii, xliiii, xlvii, xlix, li, te weten Willem Dircxz. schout ende Mr. Claes Heyn burgermeester.

14. Item, dat die schoonvader burghermeester es, ende die schoonsoene scepen, als annis xxxviii ende xl Gherrit Andriesz. van Hoorn burghermeyster ende Dirck Hillebrantsz. Otter voorsceepen ¹⁾, ende anno xvclvi Mr. Henrick Dircxz. burghermeester ende Claes Jacobsz. van Leyden scepen, schoonvaeder ende schoensoene; ende anno lxiii Meester Hendrick Dircxz. burgermeester ende Henrick Jacobsz. van Leyden, des voorscreven Claes Jacobsz. broeder, scepen, ende des voorscreven meester Henrick Dircxz. schoonsoene.

15. Item, dat een swaeger burghermeyster es ende dander scepen, als annis xlii, xlviii ende lii Mr. Henrick Dircksz. burghermeyster ende Gherijt Claes Matheusz. scepen.

16. Item, dat deene burghermeyster es, wiens susters man op deselve tijt scepen es, als anno xl Egbert Garbrantsz. van Wormer burghermeyster ende Willem Claesz. Coeck scepen.

17. Item, dat deene burghermeyster es, ende sijn huysvrouwen broeder es scepen, als anno lx Sybrant Occo burghermeyster ende Cornelis Jacobsz. scepen.

18. Item, dat swaegers, twe susters getrouwt hebbende, tesamen scepenen sijn, als meester Henrick Dircxz. ende Gerijt Claes Matheuszoon ²⁾, ende anno lxi Dirck Jan, sone van Mr. Henrick Dircxz., ende

---

1) Dirck Hillebrantsz. Otter was getrouwd met Trijn Gherrit Andriessse van Hoorn.

2) In 1537.

Dirck Jacobszoon Scaep ¹⁾, ende anno lxiiii Pieter Pieterszoon ende Jonge Jan Duvesz. ²⁾.

19. Item, dat schoenvader ende schoensoone tsamen ende op één jair schepen zijn, als annis lii, liiii, lvi Jan Willemszoon van Hoorn ende Harman Allertsz. van Diemen ³⁾.

20. Item, dat deen schepen is, dairover de schout van sijnder huysvrouwen wegen oom es, als annis li ende liiii Willem Dircxz. schout ende Mr. Willem Jacobsz. alias Kinnesz. scepen.

21. Item, dat deen scepen es, dairover de schout recht susterling staet, als anno liii Willem Dircxz. schout ende Lourens Symonsz. schepen.

22. Item, dat gelijcke schepen es, die dander suster te wyve heeft, als annis xlii ende xlv Joost Buyck ende Sybrant Occo, ende anno xxxvi Egbert Garbrantsz. van Wormer ende Willem Claesz. Coeck.

23. Dat veele, van bloede ofte affiniteyt elxanderen bestaende, tsamen op eenen tijt schepen zijn, als anno lxii Frans Jansz. Teyng, Anthonis van Houff ende Florijs Dircxz. Otter, ende anno lxiii Coen Pietersz. ende Dirck Jacops Schaep.

24. Alle twelck ende van gelijcken over meenighe tyden, als van den jare xv^cxxxi, binnen der voorscreven stede, ende int feyt van den electie gepleecht es; wairdeure es gestudeert ende gepoocht geweest tregiment van der stadt te brengene tot erfelichey, soo oick by den 6^{en} art. van de doleanten eersten geschrifte geposeert es.

25. Tes mede warachtich, dat tegens den tijt van

---

1) Dirck Jan Hendricksz., † 8 Juli 1569, was gehuwd met Tietje Occo, zuster van de met Schaep gehuwde Catrijn Occo.

2) Pieter Pietersz. was gehuwd met Catharina Banninck en hare zuster Anna met Jonge Jan Duvesz. Beide waren dochters van burgemeester Cornelis Banninck

3) Harman Allertsz. was gehuwd met Ael Jansdr. van Hoorn.

der electie deen dander seeckere briefkens ende cedullekens in de handt gegeven hebben, in dewelcke die namen van dengheenen, die zy geëligeert ende gecooen begeerden te hebben, geschreven stonden.

26. In welcke cedullekens zy altement nyet gescaempt en hebben te stellen de namen van heurluyder eygen zoonen ende neven, als by namen Pieter Kantert, burgermeyster, den naem van synen zoone Mr. Albert Cantert, ende Mr. Henrick Dircxzoon de naem van synen zoone oft schoensoone, om die alsoe int getal der persoonen, dairuuyt by de Stedehouder de scepenen gecoren worden, te mogen hebben.

27. Tes oick gebeurt dat den voornoemden Mr. Hendrick Dircxz. by eenige electeurs, als Efrans Dircxz. Marcus, opgehaelt ende te lesen gegeven heeft eenige twistige saicken, die by tyden van den overleden ouders gebeurt waren, omme (alsoet vermoeyt wert) deur alsulcke middelen deselve electeurs te animeren om de partye van de principale hoofden te sustineren, ende alsoe hen voix ende suffragie in de electie te winnen.

28. Schynende al dat voorscreven es (dair)toe te tenderen, dat eenige hooffden ende principale in den regimente alle dinck te beter soude mogen, sonder omsien, nair heurluyder voornemen ende goetduncken regeren, sonder tegensseggen van yemant oft van seer weynige in hen collegie sijnde; twelek nair rechte ende redenen nyet getollereert behoort te worden, ten fyne dat justicie ende pollicie rechtvaardelick mach gedaen ende geadministreert worden.

29. Ende oversulx heeft de Co. Mat. in syne principale raiden van herwerts over, merckelick in synen Grooten Raidt, geinterdiceert dat in denselven Grooten Raidt nyet en soude wesen tsamen vadere, zoone, broeders, broeders- oft susterskinderen noch anderen, wese in gelijcke grade in consanguiniteyt oft affiniteyt.

30. Hierenboven zal bevonden worden dat int getal ende collegie van de xxxvi raiden, die ad vitam blyven ende electeurs sijn van de weth ende raden in allen saicken, der stede concernerende, sijn swagers, die deen danders susters hebben, als Zybrant Occo ende Cornelis Jacobsz., Joost Buyck ende Sybrant Occo, Dirck Hillebrantsz. Otter ende Mr. Cornelis Gerbrantsz. ¹⁾.

31. Item, noch swagers, die twee gesusters hebben, als Mr. Henrick Dircxz. ende Gerijt Claes Matheusz. eertijts, ende jegenwoordich Cornelis Jacobsz. ende Jacop Henricxz. ²⁾.

32. Item, schoonvader ende schoonsoone als Mr. Hendrick Dircxz. ende Claes Jacobsz. van Leyden, Mr. Adriaen Sandeleyn ende Jacob de zoone van Gerijt Claes Matheusz. voornoemt ³⁾, dairover Mr. Hendrick van zijnder huysvrouwen wegen oom is, Willem Jansz. Brouwer ende Andries Holeslout, welke Andries een neve van veele raiden es.

33. Item, int collegie vande xxxvi raiden zijn twee susterssonen, als Anthonis van Houff ende Andries Holleslout ⁴⁾.

34. Item, int selve collegie zijn geweest twee broederszoonen, als Cornelis Henricxz. Loen ende Claes Fransz Loen.

---

1) Mr. Cornelis Gerbrantsz. Ruijsch, tot Raad gekozen in 1557, † 24 Nov. 1575, was gehuwd met Jonge Grietje Hillebrants den Otter.

2) Cornelis Jacobsz. was gehuwd met Neel Wessels. Met Jacop Henricxz. is bedoeld Jacop Henricxz. Sael, Raad sinds 1541, † 1570.

3) Jacob Gerijts Claes Matheusz. was gehuwd met Machteld Sandelijn.

4) Anthonis van Houff was de zoon van Jacob van Houff van Zijl en Ludewina Andriessé Boelens, dochter van Andries Boel Dircksz. en Maria Bethsz. — Andries Holleslout was de zoon van Jan IJsbrandsz. Holleslout en Stijn Andriessé Boelens, zuster van de zoeven genoemde Ludewina.

35. Item, een broeder- ende susterzoon, als Andries Holesloot ende Cornelis Jacobsz.

36. Item, een susterzoon ende des ander sustersdochters man, als Cornelis Jacobsz., Mr. Henrick Dircxz., ende Gerijt Claes Matheusz., Sybrant Occo, die een recht susterlinck van Mr. Hendrick te wyve heeft, als oick heeft Lucas Meynertsz.

37. Uuyt denwelcken men bevinden sal dat Mr. Hendrick Dircxz., Pieter Cantert, Dirck Hillebrantsz., Sybrant Occo ende Joost Buyck (die onder hen vyven hoofden principalick dadministracie hebben ende over meenige jaren gehadt hebben) onder de xxxvi raiden soeveele consanguiniteyt ende affiniteyt gehadt ende noch hebben, ende soe in getale sijn dat dandere electeurs stemmen, die malcanderen vreempt sijn, luttel connen geopereren (sic); ende desgelijx onder ¹⁾ schepenen, die electeurs van burgermeesteren sijn; als van gelijcken zy sijn onder de oude burgermeesteren, die gemeenlick xii in getaele sijn, die wel autoriteyt nemen sonder advys van de xxxvi raiden eenige saicken uuyt te rechten, twelck te min behoort getollereert te worden, overmits dat de burgermeesteren alleene tonderwint ende beleyt van alle de stede affairen (hebben), soewel in administracie van politie ende geven van officie etc.

38. Ende die voornoemde burgermeesters ende regierders, wesende in credit als vooren ende onder dexel van heurluyder autoriteyt, nyet ontsien en hebben eenige borgeren met processen te dreygen uuyte stede kiste; overmits de voornoemde borgeren, by eenige nyeuwe gemaecte keuren hen beswairt vindende, an den Hove dairjegens provisie versocht hebbende, zeggende: „wye raedt u soe stoudt jegens ons topposeren? wy sullent gedachtich wesen, alst

---

1) Er staat: „ander”.

ons tijt es ende ghy ons van doene hebben sult. Hebt ghylyuden macht om tweeduysent gulden met u allen op te brengen, wy weten raidt om een tonne gouts dairtegens, ende sullen u soe arm ende beroyt maicken, dat ghylyuden nyet een sparre oft hout an u moelen en sult behouden”.

39. Ende noch andere diergelijke borgeren ruelicken angesprocken, overmits dat zylyuden tegens burgermeesteren provisie van justicie in saicken, hen schadelick wesende, versocht hadden, seggende: „ghyluyden hebt in Den Hage geweest, ende versoect an grooter meesters dan wy zijn, al waeren u huysen hondertduysent gulden wairdich, ende noch tweemaal hondertduysent gulden, en(de) al bracht ghylyuden sacken vol redenen ende turffmanden voll bescheets, soe sullen u huysen nochtans aff ende moeten aff”, off diergelijcken woorden.

40. Ende omme noch te bethoogen datter geëli-geert worden in de regimenten deser voorscreven stede vele onnervaeren persoonen, als by den 7^{en} art. van den doleanten eersten geschrifte geseyt es, sal blijcken, onder protestacie van nyemant te willen injurieren in name ofte fame, datter gecosen zijn eenige persoonen jonger van jaren dan xxiiii oft xxv jaren oft dairomtrent, luttel verstants doen hebbende, te wetene ten tyde van heurluyder eerster electie, van administratie van justicie ende regimenten oft polliciën van steden, als Frans Teyng, Cornelis Jacobsz., Jacop Gerijtsz., jonck van jaren zijnde; ende in den jare xxxvj, xxxvij, xxxviij, xxxix, xl gecosen zijn voor scepenen oft raiden die nairmaels noyt meer in de wette gecomen zijn, als Lambrecht Frederixz., Gerijt Cornelisz., Gerijt Jan Lambrechtsz., Jacob Heyn Aelen, Cornelis Claes Meeusz., ende naemaels Willem Jansz. Brouwer ¹⁾ ende Claes

1) Schepen in 1558.

Moyert ¹⁾, hoewel nochtans by tvoorscreven privilegie geseyt es dat men soude kiezen de notabelste, redeliexste etc.

IV. *Tweede debat van Burgemeesteren; art. 1—51.*

Ende houdende eerst voor verhaelt het inhouden van heurluyder eerste debat oft advertissement, Zijne G. ende mijn heeren den adjointen voorscreven overgegeven opte eerste articulen, by de onbekende dolenten Zijne G. geëxhibeert, zonder dezelve alhier te repeteren omme des cortheyts wille.

1. Hoewel by den inhouden van dien genouchsaem solutie bevonden wordt (op) die laetste voorgenoomde articulen, omme nochtans dezelve mede int particulier te debateren voor zoeveele des noot sy, ende daeromme eerst comende op het 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7^e articulen der voorscreven nieuwe ende breder verclaringe der voorscreven onbekende dolenten, houdende in effect dat de privilegie der voorscreven stede nyet geobserveert geweest en soude zijn by dengeenen, die het kiezen competeert, taxerende in effect zoewel de zes-ende-dertich raiden, int kiezen van een nieuwe zes-ende-dertich raedt in de plaetse van den overleden, als oock de oude scepenen int kiezen van den burgermeesters; mits dat meester Adriaen Sandelijn pensionaris, een van de xxxvi raiden, eertijts geseyt zoude hebben, dat hy in de questie ende partyescap, gerösen tusschen Willem Dircxz. tot eenre, ende meester Hendrick Dircxz. ter andere, niet en zoude tot vrede spreken, alzoelange als zijn oogen open stonden, ende Mr. Henrick Dircxz. dat hy wesen soude een wreet, stuyr, nydich ende bitter mensch;

2. Seggen de voorscreven burgermeesters ende

---

1) Schepen in 1562.

der stede wegghen gesciet etc , segghen die burgermeesters voorscreven, dat binnen der stede van Aemstelredamme een ordonnantie ghemaect es boven memorie van allen menschen, uuyt crachte van denwelcken nyet alleen die stede, maer oock die Goodthuysen benaerden ende oock naer hen nemen moeghen alsulcke huysen ende erffven, als tot proufyte ende oerbaer van denselven sijn dienende ¹⁾.

56. Ende soo wanneer die voorscreven huysen ofte erfven gecoft ofte overghenoemen sijn van der stede wegghen, soo werden dieselve gheappliceert ten behouve van der stede, sooals dat ghelegghen es ten meesten oirbaer van denselve.

57. Alsoo notoir es dat een stede alle voorghe-noemden wercken nyet ghelijkelicken opmaicken mach, maer dat die nootlicste ende proufytelickste wercken eerst gemaect behooren te werden;

58. Ende binnen middelertijdt behoort sorghe gedraghen te werden wat vorder wercken tot nutte der voorscreven stede dienende sijn, ende daertoe naersticheyt te doen, dat die mede up hoeren tijdt verspiet ende, nae exigentie van den tijdt, oock ghemaect moeghen worden.

III. *Tweede geschrift der Doleanten; art. 52—58.*

52. Sal blijcken tot meerder specificatie van den inhouden van de 37 ende 38 ar.^{len} (van den) eersten geschrifte van de doleantie, dat onder andere de burgermeesters ende regierders huysen vervairden ende an hem houden etc., als thuys dair de pensionaris van Amsterdam Blocklant ²⁾ jegenwoordich inne woent.

---

1) Deze bepalingen komen reeds voor in cap. XVIII der oudste verzameling der Amsterdamsche keuren (1413.) Zie mijne uitgave van de „Rechtsbronnen der stad Amsterdam”, blz. 16.

2) Mr. Martijn Blocklant van Montfoort, advocaat in den Hove

53. Noch thuys, staende in de Nyeuwebrugstege, gecoft van ¹⁾ eenen Jan Lanx, boxmaickere ²⁾.

54. Noch een huys, staende op den Middeldam, toecomende Baerent Claessz., schilder ³⁾.

55. Noch een huys, dair aldernaist staende, toecomende Reynst Jacobsz. ⁴⁾.

56. Noch een erff, toecomende Berthelmeeus Bick, gelegen achter dOudesijts schole ⁵⁾.

---

van Utrecht, licentiaat in de rechten, werd op 29 Sept. 1564 tot Pensionaris aangenomen op een jaarwedde van 300 Karolusguldens, kleedgeld en vrije woning in de Kalverstraat. (2e Gr. Mem., fol. 101.) In 1565 werd zijn salaris op f 400 en in 1570 op f 600 gebracht. Hij was de opvolger van Mr. Jan Prinsen (aangesteld 1 Aug. 1556). Kort voor diens benoeming was het bedoelde huis in de Kalverstraat, bij vonnis van schepenen van 8 Febr. 1556, gerechtelijk onteigend (2e Gr. Mem., fol. 90).

1) Er staat: „voor”.

2) 11 Dec. 1560 namen Burgemeesteren dit huis, belast met een jaarlijksch oud-eigen van 8 gl. 14 st., over voor 3150 Karolusguldens (2e Gr. Mem., fol. 82 v°).

3) Dit huis „gestaen op den Middeldam, streckende van de Middelstraat tot achter an der Amrack”, belast met een oud-eigen van zes Wilhelmusschilden, was reeds op 8 Maart 1547 door de stad gekocht voor 1500 Karolusguldens. (2e Groot Mem., fol. 4 v°.) Het huis heette Sint Lucas, en werd met ingang van 1 Mei 1547 door den verkooper van de stad gehuurd voor 12 £ Vlaamsch. Op 1 Mei 1548 huurde Ael Jan Louwendr. het voor 12½ £ (= f 75). In 1564 was de huur f 80, doch met ingang van 1 Mei 1564 werd het verhuurd voor f 220.—

4) Op 10 Maart 1547 was dit huis, dat aan de westzijde door het in de vorige noot genoemde belend, en belast was met een oud-eigen van zes gouden „Vranckrijcxe” schilden, door Reynst Jacobsz., binnenlandsvaarder, aan de stad verkocht voor 2000 Karolusguldens (2e Gr. Mem., f. 5). De verkooper huurde het daarna voor 16 £ Vl. Op 1 Mei 1564 werd het verhuurd voor f 200.— Denzelfden dag kocht de stad nog van Thyman Gerijtsz. Garst, voor 1750 Karolusguldens een huis aan den Dam, dat aan de andere zijde aan het huis van Baerent Claesz. paalde.

5) Dit erf, gelegen aan den O.Z. Achterburgwal, belast met een gouden Wilhelmusschild als jaarlijksch oud-eigen, was op 30 Oct. 1554 „van wegen dezer stede benaerdert”, en voor 425 Karolusguldens door Burgemeesteren aangekocht (2e Gr. Mem., fol. 55).

57. Noch een huys, staende opten westerhoek van der dwerstrate ¹⁾.

58. Noch terff van Quirijn Jacobsz. Hooft, gelegen buyten Sint Anthonispoorte an de Kaedijck, ende meer andere, die men wel soude mogen vinden, indient noot sy.

IV. *Tweede debat van Burgemeesteren; art. 84 88.*

84. Beroerende 52^e art. zeggen de burgermeesteren dat de naecoop van thuys, daer Mr. Marten Blocklant, pensionaris, nu inne woent, die burgermeesteren in den naeme van der stede geobtineert hebben by vonnisse van scepenen, twelck oick gegaen es in cracht van gewijsder ding ende al met goede zaecke, volgende de stede ordonnantie.

85. Upt 53^e art. zeggen de burgermeesters dat die stede een huys hebbende van outs, dicht staende an de Nyeuwe brugge, ende tzelve te nae getimmert zijnde by den buyrman, zoe hebben die burgermeesteren, omme alle questiën ende querelen an deen zyde te leggen, tvoorscreven huys, by consent van partie, nae hem genoemen by naecoop.

86. Als zy oick gedaen hebben thuys van Barent Claeszoon, schilder, upten Middeldam, int 54 art. van der remonstranten verclaringe gementioneert; ende oick, nae loff ende bott tusschen den voorscreven burgermeesteren ende een Reynst Jacobsz., gementioneert int 55^e art. van de voorscreven verclaringe, hebben

---

1) 7 Oct. 1550 kochten Burgemeesteren van Claes Loen Claesz dit huis voor 1560 Karolusguldens. (2e Groot Mem., f. 34.) De Nienwezijds-dwarsstraat was een dwarsstraatje van de Vogelsteeg (de straat van den Dam naar den N.Z. Voorburgwal, ten N. van het stadhuis), dat uitkwam op het N.Z. Kerkhof. Met ingang van 1 Mei 1551 werd het huis door de stad verhuurd voor 5 £ 16 sc. Op 1 Mei 1564 werd de huur op f 60.— gesteld.

pensen, vordelen ende gunsten als zy anderen, hun favoryten, wel doen toelaeten ende consenteren; twelck onder die gemeynte odieuxs es.

II. *Advertissement van Burgemeesteren; art. 77.*

77. Alsoo die remonstranten nyet en specificeren int 42^e ar^{le}. wat voordeel yemandt ghedaen es, dat een ander es gheweygert, soo en weten die burgermeysters hierup nyet te antwoorden; maer sal diesangaende antwoordt ghegheven werden op de ampliatioe, by den remonstranten naderhandt gheëxhibeert.

III. *Tweede geschrift der Doleanten; art. 59—72.*

59. Item, tot speciaelder verclaringhe van de 42^e ar^{le}. van den eersten gheschrifte van den doleanten, segghen dieselve doleanten, dat eenen Jan Jansz. int Hart, Pieter van Neck ende Wouter Burchman, ende meer andere, hebben moeten betalen boeten, van buyten die stede met hartsteen boven de keure ghemest te hebben.

60. Ende contrarie van dien sijn Adriaen Paeu ende Claes Pietersz. alias Claes Vaer, van gelijcken ghedaen hebbende, hem die voorscreven boeten quytgescouden.

61. Voorts es gegunt gheweest eenen Cornelis Jacobsz. Brouwer, diertijts schepen, een brugge te mogen maecken achter syne huysinghe, streckende over een van de vier canalen aen die Oude syde achter die burchwall, tot grooten ongerieve van der ghemeente;

62. Dat van gelijcken eenen Willem Michielsz., burger deser stede, versocht hebbende an burghermeesters ende regeerders te moghen over een water, der ghemeente nyet hinderlick, te doene, te weten

over den duycker leggende opten Middeldam, es hem tselve by den voorscreven burghermeysters ende regeerders gheweygert gheweest.

63. Dat oock in de Paerdestraete ende steech ¹⁾, daert tweeschuys staet binnen deser stede, den eenen burgher gegunt es gheweest by den regeerders den veynsters te moeghen openen opt straete, ende ter contrariën tselve gheweygert eenen Cornelis Lambrechtsz., burgher deser stede, ende syne veynsteren toeghenagelt.

64. Hebben mede doen affbreecken seecker huys, ghestaen buyten de Regulierspoort, toebehoorende eenen schamelen schoenmaicker, ghenaept Evert Seghertsz., onder tpretext dattet binnen de keure van xxv roeden stondt; daer sy seecker ander huys, naerder staende, toebehoorende Jan Claesz. bleycker, hebben laten blyven staen ende gheroeyt dattet buyten die keure stondt, hoewel het naerder dan des voorscreven Everts huys stondt.

65. Hebben daerenboven recompense gedaen eenen Floris Florisz. ende Henrick Croock, beyde schepe-
nen ende raeden, van hoorluyder thuyne ofte erffven, gelegen voor an Sint Anthonispoorte, als sy oock onlanx ghedaen hebben eenen Claes Colijn.

66. Als sy andere terselver ende gelijcke plaetsen nyet ghedaen en hebben, te weetenen Claes Burchman, Clement Volckertsz., Joachim Gielisz., Pieter Boelenz., Cooman Ghijsbert, Gherijt Willekens ende meer andere, die men wel bevinden soude, in(dien)t noot sy.

67. Dat by seeckere keure by de voornoemde van Amsterdam, in date xxii^e Juny lxii, gheinterdiceert wordt te modderen ofte aerde te halen uuyter

---

1) De Paardenstraat was de verbindingsweg tusschen Rokin en Dam.

stede vesten, uuyter Oudesijds wael ende uuyter Ye ende Aemstel, twelck keert tot achterdeel van der stede; alsoot oerbaerlicxt es de Waele ghe- diept te werdden, omme redenen ende periculen, in den 30^e ende 31^{en} articulen van den 1^e gheschrifte van den doleanten ghementioneert.

68. Dat by seeckere privilegie van hartoghe Aelbrecht, in date XIII^c LXXXVI¹⁾, es gegunt gheweest den voornoemden van Amsterdam, dat sy seeckeren ruym betimmeren moghen ende bewaeren tot hooren besten oerbaer, elcx opt syne, die daer erffve binnen leggende hebben etc.: hebben nochtans die huysen rontsomme die stadt generalick doen affbreecken.

69. Voorts, by seeckere keure van die van Amsterdam es gheinterdiceert die erffven buyten der stede, van Sint Anthonispoort suydwaert totter Haerlemmerdijk toe, binnen die vryheyt deser stede gelegen, te moghen hooghen, uuytgheseyt alleen die warmoes- ende cruytthuynen²⁾; welcke keure tendeert teghens tselve privilegie ende timmeraije van den huysen van schamele luyden, die men hier tAmsterdam nyet ontberen en mach; want men sonder hooginghe aldaer nyet timmeren en mach.

70. Daerenboven es den voorscreven van Amsterdam gegunt ende verleent gheweest seeckere andere privilegie, by dwelck den Grave van Holland heeft ghewilt, dat men nyemandt en souden moeghen vanghen, noch becommenen, noch hinder doen van gheenen saecken aen lyve noch aen goeden, soo verre als hy verborghen mach rechts te verbeyden etc.; dwelck sulcx gheobserveert es gheweest³⁾.

1) Hier wordt bedoeld het privilegie, waarbij de stads-vrijheid op honderd gaarden werd gesteld, 7 Jan. 1386 (1387). (Handv. van Amst., I. 44.)

2) Zie boven, blz. 126.

3) Privilegie van 15 Maart 1388. (Handv. van Amst., I. 71.)

71. Dan sichtent den jaere XL soo hebben die voorscreven van Amsterdam seeckere keure gemaect, by denwelcken syluyden ghestatueert hebben, dat die contraveniënten jegens derselver moeten terstont pandt gheven tot seeckere somme, ofte by gebreecke van dien worden gheapprehendeert, sonder te moegen ghestaen met cautie, alsoo die doleanten verstaen.

72. Waeromme ende andere diergelijke saecken en worden die burghers haer privilegiën nyet voorghestaen alst wel behooren soude, nemaer ghenouch gefrust(eert van den effecte van dien.

IV. *Tweede debat van Burgemeesteren; art. 89—104.*

89. Aengaende 59^e ende 60^e art. en van der remonstranten verthoningen, zeggen de burgemeesteren dat tgeen die genomineerde persoenen geseyt worden betaelt te hebben, overmits het buyten timmeren, zy wel geloven warachtich te zijn; ende hadde zeer goet geweest dat de schout die keure van buyten timmeren altijt wel onderhouden hadde.

90. Maer die burgermeesteren ontkennen quytgeschouwen te hebben de boeten, die Adriaen Pauw ende Claes Pietersz. schuldich zijn geweest, ten waere die doleanten naerder specificatie wisten te doen van den jaere (ende) daege dattet zelfde geschiet zoude zijn, waernae zy hen alsdoen zouden mogen reguleren ende de saicke verantwoirden.

91. Maer willen wel geloven dat den schout met Adriaen Pauw gecomposeert heeft voer den boeten, die hy mochte schuldich wesen, zonder den burgermeesteren daeroff geadverteert of van heuren twegen gecomposeert te hebben.

92. Upt 61 art., mentie maickende van Cornelis Jacobsz., brouwer, zeggen de burgermeesteren dat de voorscreven Cornelis Jacobsz. gegunt es precario

157. All twelck die voorscreven regeerders sijne G. nyet en hebben connen verswygen, soo ter ostensie van hooren onscult ende donduechdelicke belastinghe ende voorstellinghe, ter contrarie by die voorscreven onbekende demonstranten ghedaen, als oock tot verthooninghe ende notificatie der qualiteyt ende conditie der voorscreven Willem Dircxz., schout tegenwoordich deser stede; biddende ende begheerende seer ootmoedelicken tselfde sulcx aen de M^t. te willen rapporteren, dat dusdanighe querelen eens ten eynde moeghen coemen, ende dat den culpablen naer recht ghestraft, ende den onschuldighen ghepatrocineert moeghen worden ende in vrede blyven.

III. *Tweede geschrift der Doleanten; art. 73.*

73. Segghen ende verthoonen voorts die voorscreven doleanten, onder alle onderdanighe reverentie ende correctie, dat wel ghevouchlick ende oerbaerlick waere, merckelick omme te doen cessereren de fame ende naeme van den faulten, die men seyt te sijn ghebeurt in den x^{en} penninck (daervan by den 43^e ar.^{le} van den eersten gheschrifte van den doleanten gheroert wordt), ofte omme andere saecken, dat goet toesicht ghenoomen ¹⁾ waere opt feyt van der reeckeninge deser stede van Amsterdam; te meer alsoo die reeckeninge soo haestelicken ende duysterlicken ghedaen worden (soo die doleanten verstaen) dat veele, daerover sittende ende daertoe ghecoeren, daervan luttel verstandts connen hebben.

Implorerende in ende over all die goede gracie van der Majesteyt.

---

1) Er staat „ghecoemen.”